

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P9_TA(2021)0290

Sri Lankan tilanne ja erityisesti terrorismintorjuntalain nojalla tehdyt pidätykset

Euroopan parlamentin päätöslauselma 10. kesäkuuta 2021 Sri Lankan tilanteesta ja erityisesti terrorismintorjuntalain nojalla tehdyistä pidätyksistä (2021/2748(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Sri Lankasta,
- ottaa huomioon 9. helmikuuta 2021 julkaistun Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun raportin sovinnon, vastuuvollisuuden ja ihmisoikeuksien edistämisestä Sri Lankassa,
- ottaa huomioon 23. maaliskuuta 2021 annetun YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöslauselman sovinnon, vastuuvollisuuden ja ihmisoikeuksien edistämisestä Sri Lankassa,
- ottaa huomioon Sri Lankan terrorismintorjuntalain mukaisesti 12. maaliskuuta 2021 julkaistun vuoden 2021 asetuksen N:o 01,
- ottaa huomioon 14. joulukuuta 2018 annetun YK:n erityisraportoijan raportin ihmisoikeuksien ja perusvapauksien edistämisestä ja suojelusta terrorismin torjunnan yhteydessä ("Visit to Sri Lanka"),
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Michelle Bacheletin 24. helmikuuta 2021 antaman lausunnon Sri Lankasta,
- ottaa huomioon Sri Lankan presidentinvaaleihin 16. marraskuuta 2019 lähetetyn Euroopan unionin vaalitarkkailuvaltuuskunnan tammikuussa 2020 julkaistun loppuraportin,
- ottaa huomioon vuonna 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon vuonna 1966 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon EU:n yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP+), jonka erityisen kannustusohjelman edunsaaja Sri Lanka on,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan 5 kohdan ja 132 artiklan 4 kohdan,

- A. ottaa huomioon, että Sri Lankaa on koetellut vuosikymmeniä kestänyt sisällissota, joka päättyi vuonna 2009 ja jonka aikana molemmat osapuolet syyllistyivät vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin;
- B. ottaa huomioon, että Sri Lankan ihmisoikeustilanne on heikentynyt tasaisesti ja että uusi hallitus on nopeasti taantunut aiempien hallintojen aikana saavutetusta vähäisestä edistyksestä; ottaa huomioon, että maan kansalaisyhteiskunnan ja riippumattomien tiedotusvälineiden toimintamahdollisuudet ovat nopeasti kutistumassa;
- C. ottaa huomioon, että kiistanalainen terrorismintorjuntalaki (PTA) on ollut Sri Lankassa voimassa vuodesta 1979 lähtien ja että siinä annetaan poliisille laajat valtuudet etsiä, ottaa kiinni ja pidättää siviiliepäiltyjä; ottaa huomioon, että terrorismintorjuntalailla säädetyt laajat valtuudet ovat johtaneet johdonmukaisiin ja perusteltuihin väitteisiin kidutuksesta ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä, pakottamisesta tunnustuksiin ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin järjestelmälliseen kieltämiseen;
- D. ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusvaltuutettu toisti viimeisimmässä Sri Lankaa koskevassa raportissaan vaatimuksen terrorismintorjuntalain käytön keskeyttämisestä uusissa pidätyksissä siihen saakka, kunnes se korvataan kansainvälisiä parhaita käytäntöjä noudattavalla lainsäädännöllä;
- E. ottaa huomioon, että Sri Lankan hallitus antoi 9. maaliskuuta 2021 asetuksen N:o 01, jolla terrorismintorjuntalakia laajennettiin ja jolla muun muassa sallittiin vangitseminen kahdeksi vuodeksi ilman oikeudenkäyntiä ”uskonnollisen, rodullisen tai yhteisöllisen epäsovun” aiheuttamisen vuoksi;
- F. ottaa huomioon, että terrorismintorjuntalakia on käytetty järjestelmällisesti mielivaltaisiin pidätyksiin ja muslimien ja vähemmistöryhmien, kuten 26-vuotiaan muslimiopettajan ja runoilijan Ahnaf Jazeemin sekä tunnetun vähemmistöjen oikeuksia ja oikeusvaltiota puolustavan juristin Hejaaz Hizbullahin, vangitsemiseen Sri Lankassa;
- G. ottaa huomioon, että Sri Lanka sai 19. toukokuuta 2017 uudelleen mahdollisuuden saada GSP+-järjestelmän mukaisia avokätisiä tullietuuksia sillä edellytyksellä, että se korvaa terrorismintorjuntalain ja panee tosiasiallisesti täytäntöön 27 kansainvälistä yleissopimusta, ihmisoikeussopimukset mukaan luettuina; ottaa huomioon, että Euroopan unioni on toistuvasti ilmaissut huolensa terrorismintorjuntalaista ja pannut merkille, ettei Sri Lanka ole kumonnut säädöstä, vaikka se on sitoutunut tekemään niin;
- H. ottaa huomioon, että Sri Lankan parlamentti hyväksyi 20. lokakuuta 2020 perustuslain 20. muutoksen, jolla vahvistetaan presidentin valtaa toimeenpanovallan käyttäjänä;
- I. ottaa huomioon, että lähes 12 vuotta sodan päättymisen jälkeen kansalliset vastuuvellvollisuutta ja sovintoa koskevat aloitteet eivät ole tuottaneet tuloksia, mikä on syventänyt rankaisemattomuutta ja pahentanut uhrien epäluottamusta järjestelmää kohtaan;
- J. ottaa huomioon, että Sri Lankan siviilihallinnon tehtävien nopeasta militarisoitumisesta on selviä merkkejä; ottaa huomioon, että vuodesta 2020 lähtien keskeisiin hallinnollisiin virkoihin on nimitetty vähintään 28 palveluksessa olevaa tai entistä sotilasta ja tiedustelualan ammattilaista; ottaa huomioon, että näihin nimityksiin kuuluu vähintään kaksi korkea-arvoista sotilasvirkamiestä, jotka on mainittu YK:n raporteissa sellaisten tapausten yhteydessä, jotka koskevat väitettyjä sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä

vastaan konfliktin viimeisinä vuosina; ottaa huomioon, että monet poliisin tutkintavankeudessa olevat epäillyt ja Sri Lankan vankiloissa olevat vangit ovat saaneet surmansa; ottaa huomioon, että viimeisimpiin tapauksiin kuuluvat poliisin tutkintavankeudessa toukokuussa 2021 ilmenneet kuolemantapaukset; ottaa huomioon, että Maharan vankilassa kuoli 11 vankia ja 117 loukkaantui, kun vartijat avasivat tulen saadakseen hallintaansa covid-19-olosuhteiden aiheuttaman mellakan marraskuussa 2020;

- K. ottaa huomioon, että Sri Lankan viranomaiset langettivat vuonna 2019 kuolemantuomioita huumausainerikoksista, vaikka kuolemanrangaistuksen toimeenpano maassa on ollut kielletty vuodesta 1976 lähtien;
1. ilmaisee syvän huolensa Sri Lankan huolestuttavasta kulkeutumisesta kohti vakavien ihmisoikeusrikkomusten toistumista, kuten maata koskevassa tuoreimmassa YK:n raportissa kuvataan; toteaa, että raportissa luetellaan varhaisia varoitusmerkkejä, kuten hallituksen siviilitoimintojen kiihtyvä militarisoituminen, tärkeiden perustuslaillisten suojakeinojen peruuttaminen, vastuuvollisuuden poliittinen estäminen, syrjivä kielenkäyttö, kansalaisyhteiskunnan uhkailu ja terrorismintorjuntalakien käyttö;
 2. muistuttaa vastustavansa painokkaasti nykyisen terrorismintorjuntalain jatkuvaa soveltamista; kehottaa Sri Lankan viranomaisia täyttämään lupauksensa säädöksen tarkistamisesta ja kumoamisesta ja sen korvaamisesta sellaisella terrorismin vastaisella lainsäädännöllä, jossa noudatetaan kansainvälisiä parhaita käytäntöjä; kehottaa lisäksi keskeyttämään välittömästi radikalismista luopumista koskevien asetusten soveltamisen;
 3. toteaa, että vuoden 2021 asetuksessa N:o 01 ei anneta prosessuaalisia takeita vapautensa menettäneille henkilöille, kuten kansalaisyhteiskunnallisia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 9 artiklassa määrätään, ja että asetuksella rikotaan Sri Lankan omia perustuslaillisia takeita, jotka vahvistetaan Sri Lankan perustuslain 13 artiklassa; muistuttaa, että aiemmin vakavat ihmisoikeusloukkaukset, kuten kidutus ja muunlaiset pahoinpitelyt, seksuaalinen ja sukupuolistettu väkivalta mukaan lukien, rehottivat radikalismista luopumista, kuntoutusta ja yhteiskuntaan sopeuttamista edistävissä keskuksissa, joita säännellään vastaavalla lainsäädännöllä;
 4. ilmaisee vakavan huolensa terrorismintorjuntalakien nojalla ilman oikeudenmukaista menettelyä ja oikeussuojan saatavuutta suoritetuista pidätyksistä, joiden kohteina on ollut kansalaisyhteiskunnan aktivisteja, asianajajia, kirjailijoita ja runoilijoita, kuten Hejaaz Hizbullah ja Ahnaf Jazeem; panee huolestuneena merkille rikostutkintaosaston entisen johtajan Shani Abeysekaran pidätyksen; kehottaa Sri Lankan hallitusta suomaan pidätetyille välittömästi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin pätevien syytteiden perusteella ja, jos syytteitä ei ole, vapauttamaan heidät ehdoitta;
 5. pitää valitettavana, että Sri Lankan uskonnollisiin ja etnisiin vähemmistöihin ja yhteisöihin, kuten muslimeihin, hinduihin, tamileihin ja kristittyihin, kohdistetaan jatkuvasti syrjintää ja väkivaltaa; kehottaa Sri Lankan hallitusta tuomitsemaan yksiselitteisesti maan uskonnollisiin ja etnisiin ryhmiin kohdistuvan vihapuheen, väkivaltaan yllyttämisen ja syrjinnän sekä saattamaan vastuuseen ne, jotka edistävät tällaisia jakolinjoja, myös hallituksessa ja armeijassa;

6. panee merkille perustuslain 20. muutoksen hyväksymisen ja ilmaisee syvän huolensa sitä seuranneesta oikeuslaitoksen riippumattomuuden rapautumisesta, parlamentaarisen valvonnan vähenemisestä ja liiallisesta vallan keskittymisestä presidentille;
7. panee huolestuneena merkille Sri Lankan hallituksen äskeisen ehdotuksen uuden disinformaatiota koskevan lain säätämisestä, vaikka kansalaisyhteiskunnan järjestöt ovat ilmaisseet huolensa siitä, miten kyseinen laki voisi uhata sananvapautta; kehottaa verkkoalustoja toteuttamaan ennakoivia toimia, joilla hillitään vihapuheen ja disinformaation leviämistä verkossa sinhalin ja tamilin kielillä;
8. pitää huolestuttavana sitä, että, että Sri Lankan rikoslakia ja etenkin sen kohtia 365, 365A ja 399 on tulkittu siten, että seksuaaliselta suuntautumiseltaan ja sukupuoli-identiteetiltään erilaisia ihmisiä kriminalisoidaan;
9. kehottaa komissiota arvioimaan kiireellisesti rahoitustaan YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön ja Interpolin hankkeelle ”Support to Sri Lanka on Counter-Terrorism”, koska terrorismin torjuntaa käytetään Sri Lankassa tietyissä tapauksissa tekosyynä etnisten tai uskonnollisten ryhmien ja kansalaisyhteiskunnan sekä ihmisoikeuksien puolustajien vainoamiselle; kehottaa EU:n Sri Lankan edustustoa ja jäsenvaltioiden edustustoja lisäämään tukeaan kansalaisyhteiskunnalle, erityisesti ihmisoikeuksien puolustajille, ympäristön puolustajille ja toimittajille;
10. pitää ensisijaisen tärkeänä varmistaa, että kansalliselle sovintoprosessille annetaan riittävästi huomiota ja että se johtaa konkreettisiin tuloksiin, mukaan luettuna vastuun ottaminen pakotetuista katoamisista ja menneistä rikoksista; pitää valitettavana Sri Lankan peräännyttä sitoumuksista, jotka se antoi YK:n ihmisoikeusneuvostolle tukieksaan 14. lokakuuta 2015 annettua päätöslauselmaa sovinnon, vastuuvollisuuden ja ihmisoikeuksien edistämisestä Sri Lankassa, ja kannustaa sitä ottamaan uudelleen yhteyttä ihmisoikeusneuvostoon, mikä on ratkaisevan tärkeää suhteiden palauttamiseksi kansainväliseen yhteisöön ja kansallisen sovintoprosessin luomiseksi singaleesien, tamilien, muslimien, hindujen ja kristittyjen erilaisten yhteisöjen välille;
11. kehottaa Sri Lankan hallitusta poistamaan kaikki esteet vakavista ihmisoikeusrikkomuksista syytettyjä turvallisuusjoukkojen jäseniä koskevilta tutkimuksilta ja mahdollisten syytteiden nostamiselta; vaatii tutkimaan syytöksiä vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja sotarikoksista, joihin kaikkien osapuolten korkea-arvoiset edustajat syyllistyivät sisällissodan aikana; pyytää Sri Lankan hallitusta lopettamaan vakaviin väärinkäytöksiin osalliseksi vedettyjen nykyisten ja entisten sotilaskomentajien nimittämisen korkeisiin aseisiin;
12. kehottaa tekemään perinpohjaisen, puolueettoman ja täysimääräisen tutkimuksen vuoden 2019 pääsiäisenä tehdyistä pommi-iskuista kansainvälisten oikeusnormien mukaisesti; kehottaa lisäksi tuomitsemaan viipymättä henkilöt, joita vastaan on todisteita syyllisyydestä, ja vapauttamaan henkilöt, joita vastaan ei ole riittävästi todisteita;
13. muistuttaa, että GSP+-järjestelmä tarjoaa kannustimena maan vientiteollisuudelle paremman pääsyn EU:n markkinoille, jos näiden yleissopimusten täysimittaisessa täytäntöönpanossa edistytään pitemmälle; muistuttaa, että yksi Sri Lankan keskeisistä sitoumuksista oli yhdenmukaistaa terrorismin torjuntaa koskeva lainsäädäntönsä täysin

kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa, jotta voidaan varmistaa suotuisat kauppasuhteet GSP+-järjestelmän puitteissa; palauttaa mieliin GSP-asetuksessa¹ säädetyt seuraukset, jos tarvittavia ihmisoikeusuudistuksia ei edelleenkään hyväksytä ja panna täytäntöön, sääntöjenvastaista lainsäädäntöä ei kumota ja jos rikkomusten lisääntyessä vallitsevaa kehityskulkua ei käännetä päinvastaiseksi;

14. painottaa, että Sri Lankalle tarjottu GSP+-järjestelmä on vaikuttanut merkittävästi maan talouteen, sillä vienti EU:hun on noussut 2,3 miljardiin euroon ja tehnyt EU:sta Sri Lankan toiseksi suurimman vientimarkkinan; korostaa, että Sri Lankan GSP+-asemaa seurataan jatkuvasti, ja korostaa, että GSP+-kauppaetuuksien jatkaminen ei ole automaattista; kehottaa komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa (EUH) ottamaan asianmukaisesti huomioon tämänhetkiset tapahtumat arvioidessaan Sri Lankan kelpoisuutta GSP+-asemaan; kehottaa lisäksi komissiota ja EUH:ta käyttämään GSP+-järjestelmää keinona edistää Sri Lankan ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamista ja vaatimaan terrorismintorjuntalain kumoamista tai korvaamista, arvioimaan huolellisesti, onko olemassa riittävästi syitä aloittaa viimeisenä keinona menettely Sri Lankan GSP+-aseman ja siitä saatavien etujen peruuttamiseksi väliaikaisesti, ja raporttoimaan asiasta parlamentille mahdollisimman pian;
15. panee huolestuneena merkille covid-19-pandemian vaikutukset maan työehtotilanteen heikkenemiseen; kehottaa Sri Lankaa tekemään täysimääräistä yhteistyötä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) kanssa tehdastyöntekijöiden oikeuksien vahvistamiseksi, mukaan lukien vaatetusalan työntekijöiden terveys- ja turvallisuusolot erityisillä kauppa-alueilla; kehottaa Sri Lankan hallitusta panemaan lapsityön poistamista koskevan kansallisen toimintapolitiikan tehokkaasti täytäntöön ja vahvistamaan sitä; kehottaa Sri Lankan viranomaisia mukauttamaan Sri Lankan investointilautakunnan työnormeja ja työsuhteita käsittelevää ohjeistusta, jotta se vastaisi kansainvälisiä normeja, erityisesti ILO:n yleissopimuksia nro 87 ja 98;
16. muistuttaa, että Euroopan unioni vastustaa voimakkaasti kuolemanrangaistusta kaikissa tapauksissa ja poikkeuksetta; pitää myönteisenä sitä, että Sri Lanka on jatkanut kuolemanrangaistuksen toimeenpanokieltoa; vaatii hallitusta lopettamaan kuolemanrangaistuksen käytön maassa;
17. pitää myönteisenä EU:n aiempaa tukea sovintoon pyrkimiselle ja painottaa, että EU on valmis tukemaan Sri Lankaa tällä alalla;
18. ilmaisee huolensa Kiinan kasvavasta roolista ja vaikutusvallasta Sri Lankassa;
19. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, ihmisoikeuksista vastaavalle EU:n erityisedustajalle, YK:n pääsihteerille, YK:n ihmisoikeusneuvostolle sekä Sri Lankan hallitukselle ja parlamentille.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 978/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta (EUVL L 303, 31.10.2012, s. 1).